

แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์*
ACADEMIC MANAGEMENT TOWARDS EXCELLENCE
IN THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE SURIN

ชนาธินาถ ยอดอินทร์¹, ศุภธนภุช ยอดดสละ² และ ธัญเทพ ลิทธิเสื่อ³

Chanatinart Yord-in¹, Supathanakris Yordsala² and Thanyathep Sitthisua³

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

¹⁻⁴SurindraRajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: thanachanok.pru@srro.ac.th

วันที่รับบทความ : 4 เมษายน 2569; วันที่แก้ไขบทความ 7 เมษายน 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 9 เมษายน 2569

Received 4 April 2026; Revised 7 April 2026; Accepted 9 April 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพจริงที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา 2) พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา และ 3) ประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีกลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำนวน 71 โรงเรียน จากประชากรทั้งหมด 85 โรงเรียน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวมทั้งสิ้น 231 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และใช้การประชุมอภิปรายแบบพหุลักษณะเพื่อหาฉันทามติ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ

Citation:

* ชนาธินาถ ยอดอินทร์, ศุภธนภุช ยอดดสละ และ ธัญเทพ ลิทธิเสื่อ. (2569). แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(3), 1036-1054.

Chanatinart Yord-in, Supathanakris Yordsala and Thanyathep Sitthisua. (2026). Academic Management Towards Excellence In The Secondary Educational Service Area Office Surin.

Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(3), 1036-1054.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพจริงที่เป็นอยู่ของการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านผลงานและนวัตกรรมทางวิชาการ 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ 11 ด้าน รวม 17 แนวทาง โดยองค์ประกอบที่ 1 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามี 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพครู องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา มี 5 ด้าน ได้แก่ คุณภาพของผู้เรียน คุณภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ สมรรถนะและคุณภาพของครู ระบบบริหารงานวิชาการ และผลงานและนวัตกรรมทางวิชาการ 3) ผลการประเมินแนวทางพบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ, ความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา, แนวทางการบริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to: 1) investigate the current state, the desirable state, and the needs assessment of academic administration toward excellence in schools; 2) develop relevant guidelines; and 3) evaluate the developed guidelines under the Secondary Educational Service Area Office Surin. The sample consisted of 71 schools out of a total population of 85 schools, selected through multi-stage random sampling. The informants comprised school administrators and teachers, totaling 231 participants. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.96. A multi-attribute consensus discussion was employed to establish consensus among experts. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed that: 1) The current state of academic administration toward excellence was overall at a moderate level, while the desirable state was at the highest level. The dimensions with the highest needs assessment indices were research for educational quality development and academic works and innovations. 2) The guidelines for academic administration toward excellence comprised 2 components, 11 dimensions, and 17 guidelines. Component 1, school academic administration, consisted of 6 dimensions: curriculum development, learning process management, measurement and evaluation, media and innovation development, research for educational quality development, and teacher professional development. Component 2, academic excellence of schools, consisted of 5 dimensions: learner quality, quality of learning process management, teacher competency and quality, academic administration system, and academic works and innovations. 3) The evaluation of the proposed guidelines indicated that their appropriateness and feasibility were overall at the highest level.

Keywords: Academic administration toward excellence, Academic excellence of schools, School administration guidelines

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ที่โลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เศรษฐกิจ และนวัตกรรม ระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับความท้าทายของศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้กำหนดกรอบทิศทางที่ชัดเจนผ่านแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 และนโยบายกระทรวงศึกษาธิการปีงบประมาณ พ.ศ. 2568–2569 ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น การพัฒนาทักษะดิจิทัล และการนำปัญญาประดิษฐ์มาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไข พ.ศ. 2562 ยังมุ่งกระจายอำนาจทางวิชาการสู่สถานศึกษาเพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างคล่องตัวและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ซึ่ง Bush (2011) ชี้ว่าการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการ

พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างครบวงจร

แม้จะมีนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาที่ครอบคลุม แต่ข้อมูลจาก IMD World Competitiveness Yearbook (2024) ระบุว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 55 จาก 67 ประเทศ ด้านความสามารถทางการแข่งขันด้านการศึกษา ต่ำกว่าสิงคโปร์และฮ่องกงอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับผลการประเมิน PISA ปี ค.ศ. 2022 ที่พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนไทยด้านคณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD ในทุกด้าน (OECD, 2023) สะท้อนให้เห็นว่าการบรรลุความเป็นเลิศทางวิชาการยังต้องการการพัฒนาอย่างจริงจังและเป็นระบบ ทั้งนี้ Hallinger และ Heck (1998) ชี้ว่าคุณภาพการบริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และ Marzano et al. (2005) ยืนยันว่าการบริหารงานวิชาการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนในทุกระดับ

เมื่อพิจารณาบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 85 โรงเรียน พบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ยังคงมีค่าเฉลี่ยในหลายวิชาต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ และผลการสังเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2566 พบว่า แม้ภาพรวมคุณภาพมาตรฐานการศึกษาจะอยู่ในระดับยอดเยี่ยม แต่ยังคงมีความแตกต่างของคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน และศักยภาพของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อีกทั้งผู้นำองค์กรและครูส่วนใหญ่มีความตระหนักต่อการขับเคลื่อนคุณภาพเพียงระดับปานกลาง นอกจากนี้การบริหารงานวิชาการเดิมยังขาดการบูรณาการองค์ความรู้และการใช้ข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ไม่ต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์, 2566)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการบรรลุความเป็นเลิศทางวิชาการอย่างแท้จริงยังต้องอาศัยแนวทางและกลไกการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน เป็นระบบ และนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยมุ่งสร้างแนวทางเชิงระบบที่เชื่อมโยงการบริหารงานวิชาการกับผลลัพธ์เชิงคุณภาพของ

ผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารและครูในการยกระดับคุณภาพการศึกษา และพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพจริงที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
3. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพจริงที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา และระยะที่ 3 การประเมินแนวทางที่พัฒนาขึ้น

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำนวน 85 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ จำนวน 213 คน จากสถานศึกษา 71 โรงเรียน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากร

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากสถานศึกษาต้นแบบด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญในการประชุมพหุลักษณะ

เพื่อหาฉันทามติ จำนวน 9 คน และผู้เชี่ยวชาญในการประเมินแนวทาง จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพจริงที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยแบบสอบถามครอบคลุมเนื้อหาตามองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา จำนวน 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา รวม 11 ด้าน และ 2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา

ระยะที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมอภิปรายเพื่อหาฉันทามติ ใช้สำหรับรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาแนวทาง

ระยะที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง ใช้สำหรับประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ และความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.2 สังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา รวม 11 ด้าน

3.3 สร้างข้อคำถามของแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรและตัวชี้วัดที่กำหนด โดยกำหนดรูปแบบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความครอบคลุม และความเหมาะสมของข้อคำถาม พร้อมทั้งปรับปรุง

แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เฉลี่ยเท่ากับ 0.91 ซึ่งทุกข้อผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ($IOC \geq 0.60$)

3.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบความชัดเจนของข้อคำถามและความเหมาะสมของเครื่องมือ

3.6 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ซึ่งพบว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาสภาพจริงที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา และดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากสถานศึกษาต้นแบบ

ระยะที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดประชุมอภิปรายพหุลักษณะเพื่อหาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา

ระยะที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางที่พัฒนาขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐาน และใช้การวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการประชุมอภิปรายมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ เพื่อพัฒนาเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถนำเสนอแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพจริงที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพจริงที่เป็นอยู่ของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.66) ขณะที่สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.45) โดยด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (PNI = 0.507) และด้านผลงานและนวัตกรรมทางวิชาการ (PNI = 0.474) โดยมีรายละเอียด เป็นดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพจริงที่เป็นอยู่ (D) ค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็น (I) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา

องค์ประกอบของ การบริหารงานวิชาการ	สภาพจริงที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรจะเป็น			PNI	ลำดับ
	(D)			(I)				
สู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
องค์ประกอบที่ 1 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา								
1. การพัฒนาหลักสูตร	3.36	0.66	ปานกลาง	4.68	0.46	มากที่สุด	0.393	3
2. การจัดกระบวนการเรียนรู้	3.55	0.60	มาก	4.70	0.45	มากที่สุด	0.324	5
3. การวัดและประเมินผล การเรียนรู้	3.38	0.65	ปานกลาง	4.66	0.47	มากที่สุด	0.379	4
4. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.20	0.70	ปานกลาง	4.63	0.48	มากที่สุด	0.447	2
5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	3.04	0.73	ปานกลาง	4.58	0.50	มากที่สุด	0.507	1
6. การพัฒนาวิชาชีพครูและ บุคลากรทางการศึกษา	3.51	0.61	มาก	4.64	0.48	มากที่สุด	0.322	6
องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา								
1. คุณภาพของผู้เรียน	3.35	0.66	ปานกลาง	4.72	0.45	มากที่สุด	0.409	2

2. คุณภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้	3.44	0.62	ปานกลาง	4.69	0.46	มากที่สุด	0.363	4
3. สมรรถนะและคุณภาพของครู	3.51	0.61	มาก	4.73	0.45	มากที่สุด	0.348	5
4. ระบบบริหารงานวิชาการ	3.38	0.65	ปานกลาง	4.70	0.46	มากที่สุด	0.391	3
5. ผลงานและนวัตกรรมทางวิชาการ	3.12	0.71	ปานกลาง	4.60	0.49	มากที่สุด	0.474	1
รวม	3.35	0.65	ปานกลาง	4.67	0.47	มากที่สุด	-	-

2. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ 11 ด้าน รวม 17 แนวทาง โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 2 แนวทาง ได้แก่ 1. สถานศึกษาส่งเสริมการบูรณาการการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ (Interdisciplinary Learning) และการเชื่อมโยงการเรียนรู้กับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาและสร้างคุณค่าให้กับสังคม และ 2. สถานศึกษาพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ตัวชี้วัดด้านคุณภาพผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจปรับปรุงหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21

2) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 1 แนวทาง ได้แก่ สถานศึกษามีระบบนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งส่งเสริมการสะท้อนผลการสอนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของครูผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

3) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 1 แนวทาง ได้แก่ สถานศึกษาใช้ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลไปใช้วางแผนพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างเป็นระบบ

4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 3 แนวทาง ได้แก่ 1. สถานศึกษาส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมและมีจริยธรรม เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น การเรียนรู้ร่วมกัน และการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้เรียน 2. สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณ และได้รับการสนับสนุนให้มีระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และแพลตฟอร์มดิจิทัล สำหรับจัดเก็บ เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนนวัตกรรมการเรียนรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเพียงพอและยั่งยืน และ 3. สถานศึกษาพัฒนาระบบคลังสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Resource Repository) เพื่อรวบรวม จัดเก็บ และเผยแพร่สื่อ นวัตกรรม และวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ให้ครูสามารถนำไปใช้และพัฒนากิจการการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 แนวทาง ได้แก่ (1) สถานศึกษาส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และพัฒนางานวิจัยทางการศึกษา และ (2) สถานศึกษามีการเผยแพร่ผลงานวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

6) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1 แนวทาง ได้แก่ สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรมการเรียนรู้ และแนวทางการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

2.2 องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย

1) ด้านคุณภาพของผู้เรียน จำนวน 2 แนวทาง ได้แก่ (1) ผู้เรียนมีทักษะการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) โดยสามารถวิเคราะห์ แก้ปัญหาเชิงซับซ้อน กำกับตนเองในการเรียนรู้และสร้างสรรค์ผลงานหรือนวัตกรรมที่มีคุณค่าและสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทจริง และ (2) ผู้เรียนมีทักษะดิจิทัล (Digital Literacy) สามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ มีวิจารณญาณ และใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมในสังคมดิจิทัล

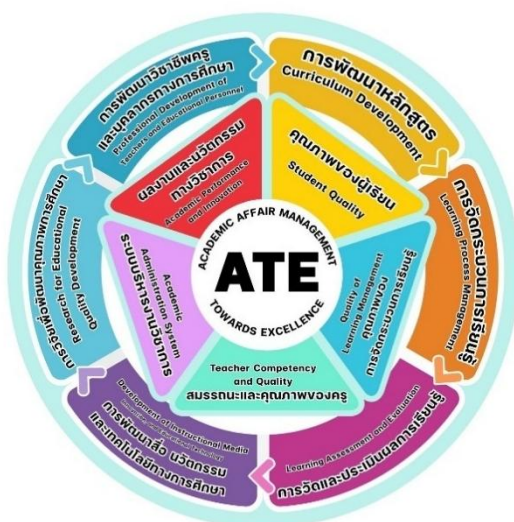
2) ด้านคุณภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 1 แนวทาง ได้แก่ สถานศึกษามีระบบนิเทศการสอนเชิงพัฒนา (Instructional Coaching) ที่เน้นการสังเกตชั้นเรียน การให้

ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ และการพัฒนาวิชาชีพครูร่วมกัน เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3) ด้านสมรรถนะและคุณภาพของครู จำนวน 2 แนวทาง ได้แก่ (1) ครูมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาควบคู่กับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่ และสามารถบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล ในการออกแบบและจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และ (2) ครูมีความภาคภูมิใจในองค์กร ตระหนักถึงคุณค่าและศักยภาพของตนเอง ได้รับการสนับสนุนให้มีแรงจูงใจและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาผู้เรียนและองค์กรอย่างเต็มศักยภาพ

4) ด้านระบบบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 แนวทาง ได้แก่ สถานศึกษามีระบบบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการ (Academic Risk Management) โดยมีการวิเคราะห์ คาดการณ์ จัดทำแผน และเตรียมพร้อมรับมือกับปัจจัยเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลลัพธ์ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

5) ด้านผลงานและนวัตกรรมทางวิชาการ จำนวน 1 แนวทาง ได้แก่ สถานศึกษามีผลงานทางวิชาการและนวัตกรรมที่ได้รับการยอมรับในระดับสถานศึกษา เครือข่าย หรือระดับที่สูงขึ้น เช่น การนำเสนอผลงานทางวิชาการ การได้รับรางวัลหรือการยกย่องเชิดชูเกียรติ ซึ่งสะท้อนถึงความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา

3. ผลการประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.13) และมีความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.21)

อภิปรายผล

1. สภาพจริงที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา

1.1 ผลการวิจัยที่พบว่าสภาพจริงที่เป็นอยู่ของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด นั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริวัฒน์ บุญโตนด และสฤพร เขาวนชัย (2565) ที่ศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปิจิตร โดยพบว่าสภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษายังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์อย่างมีนัยสำคัญ สาเหตุสำคัญมาจากข้อจำกัดด้านทรัพยากร การขาดระบบนิเทศภายในที่เป็นระบบ และการขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาวิชาชีพครู

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่พบว่าด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือด้านผลงานและนวัตกรรมทางวิชาการนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Darling-Hammond (2010) ที่ชี้ว่าวัฒนธรรมการวิจัยในสถานศึกษาต้องอาศัยการสนับสนุนเชิงระบบจากผู้บริหาร การมีเวลาและทรัพยากรเพียงพอ รวมถึงการมีเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เหมทานนท์ ส., วีระพรกานต์ บ. และสามัคคี ป. (2567) เรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ที่พบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยและนวัตกรรมยังคงเป็นจุดอ่อนสำคัญของสถานศึกษา เนื่องจากครูส่วนใหญ่ขาดระบบสนับสนุนที่เป็นรูปธรรมในการสร้างและเผยแพร่ผลงานวิชาการ อันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Hargreaves and Fullan (2012) ที่ยืนยันว่าการสร้างวัฒนธรรมการวิจัยและการผลิต

นวัตกรรมในสถานศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญของทุนทางวิชาชีพ (Professional Capital) ที่จะนำสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ 11 ด้าน รวม 17 แนวทาง โดยมีรายละเอียดการอธิบายเป็นรายด้าน ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ Taba (1962) ที่เน้นว่าการพัฒนาหลักสูตรที่ดีต้องมีการบูรณาการ (Integration) เชื่อมโยงความรู้จากสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และต้องอาศัยข้อมูลจากสังคม และชุมชนเป็นฐานในการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีความหมาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุลมณี สุระโยธิน, สิริรัตน์ นาคนิ และลลิตา ธงภักดี (2566) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสำหรับครูโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า การออกแบบหลักสูตรที่บูรณาการหน่วยการเรียนรู้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นและชุมชน ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มารุต พัฒนา (2554) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรร่วมสมัย พบว่า การประเมินผลหลักสูตรที่ครอบคลุมทั้งการ ประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินผลการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ ของผู้เรียน รวมถึงสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้สถานศึกษา สามารถตัดสินใจปรับปรุงหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลง 2) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เย็นสวัสดิ์ ม. (2564) ที่ได้พัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น พบว่ารูปแบบการนิเทศดังกล่าวมีประสิทธิภาพสูง ครูมีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนะจันะศักดิ์ ป. และคณะ (2567) ที่ศึกษาการนิเทศเชิงรุก ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างหลักสูตรของครูใน โรงเรียนตำบลดอนฉิมพลี จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าการนิเทศเชิงรุกที่ใช้กระบวนการ PLC เป็น ฐาน ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาสมรรถนะการออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ 3) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง Data-Driven Decision Making ของ Bernhardt (2013) ที่อธิบายว่าการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจทางการศึกษาเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี (2567) ที่พบว่าเครื่องมือดิจิทัลสำหรับการวัดและประเมินผล เช่น Kahoot, Quizizz และ Google Forms ช่วยให้ครูสามารถเก็บข้อมูลผลการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายรูปแบบ แม่นยำ และนำข้อมูลไปวางแผนช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันเวลา

4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา สอดคล้องกับรายงานของ UNESCO (2023) ที่ระบุว่า การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการเรียนการสอนเป็นทิศทางสำคัญของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แต่ต้องดำเนินการภายใต้กรอบจริยธรรมดิจิทัลที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับกรอบสมรรถนะดิจิทัลสำหรับนักการศึกษา (DigCompEdu) ของ Redecker (2017) ที่ระบุว่าครูในยุคดิจิทัลต้องมีสมรรถนะในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัลและสามารถใช้ทรัพยากรดิจิทัลในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Hargreaves and Fullan (2012) ที่อธิบายว่าทุนทางวิชาชีพ (Professional Capital) ของครูจะเพิ่มพูนขึ้นเมื่อมีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็งซึ่งเอื้อต่อการแลกเปลี่ยนและพัฒนาความรู้ร่วมกันระหว่างครูและสถาบันการศึกษา และ 6) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุลณี สุระโยธิน, สิริรัตน์ นาคน และลลิตา ธงภักดี (2566) ที่พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่ออกแบบให้ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะโดยบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ทำให้ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นในระดับมาก และผู้เรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และองค์ประกอบที่ 2 ความเป็นเลิศทางวิชาการ ได้แก่

1) ด้านคุณภาพของผู้เรียน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของ Partnership for 21st Century Learning (2019) ที่ระบุว่าผู้เรียนในยุคปัจจุบันต้องมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร ความร่วมมือ และทักษะดิจิทัล เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2) ด้านคุณภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ

Robinson, Lloyd and Rowe (2008) ที่พบว่าผู้นำและสนับสนุนการสอน (Leading and Supporting Teaching) เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ผู้นำทางการศึกษามีอิทธิพลสูงสุดต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยเฉพาะเมื่อผู้บริหารมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการพัฒนาและประเมินคุณภาพการสอนของครู 3) ด้านสมรรถนะและคุณภาพของครู ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Darling-Hammond (2010) ที่ชี้ว่าคุณภาพครูเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้เรียนมากที่สุด และการสร้างระบบสนับสนุนครูที่ดีซึ่งรวมถึงการพัฒนาวิชาชีพและการสร้างขวัญกำลังใจ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการยกระดับคุณภาพการศึกษา 4) ด้านระบบบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุงพันท้าว จ. และศิลาelay ค. (2566) ที่ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง มีการวิเคราะห์ คาดการณ์ และเตรียมพร้อมรับมือกับปัจจัยเสี่ยงด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยต้องมีส่วนร่วมจากบุคลากรทุกระดับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริลักษณ์ ชื้อสตัย และทวีศิลป์ กุลนภาดล (2565) ที่พัฒนาแบบจำลองวุฒิภาวะของการบริหารความเสี่ยงสำหรับสถาบันการศึกษา พบว่าองค์กรที่มีวุฒิภาวะการบริหารความเสี่ยงสูงจะสามารถจัดการกับปัจจัยที่อาจกระทบต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า และ 5) ด้านผลงานและนวัตกรรมทางวิชาการ ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Hargreaves and Fullan (2012) ที่อธิบายว่าความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาสะท้อนผ่านการผลิตและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นทั้งเป้าหมายและเครื่องพิสูจน์ความสามารถขององค์กร

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นที่น่าสนใจคือ แนวทางที่มีค่าความเป็นไปได้ต่ำที่สุด คือ การจัดสรรงบประมาณและโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล แม้ยังอยู่ในระดับมาก แต่สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากรของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Warschauer and Matuchniak (2010) ที่พบว่าความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide) เป็นอุปสรรคสำคัญในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาในพื้นที่ห่างไกล ดังนั้น การดำเนินการตามแนวทางนี้จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอกในการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น

นอกจากนี้แนวทางที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้เป็นกรอบอ้างอิงสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมวัฒนธรรมการวิจัยและนวัตกรรมในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 และนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัลและการนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบาย อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้เป็นแนวทางปฏิบัติที่นำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า สภาพจริงที่เป็นอยู่ของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด และจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นพบว่า ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดในองค์ประกอบที่ 1 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดในองค์ประกอบที่ 2 ความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา ได้แก่ ด้านผลงานและนวัตกรรมทางวิชาการ รองลงมาคือ ด้านคุณภาพของผู้เรียน รวมทั้งค้นพบแนวทางในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ 11 ด้าน รวมทั้งสิ้น 17 แนวทาง ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 2 แนวทาง 2) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 1 แนวทาง 3) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 1 แนวทาง 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 3 แนวทาง 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 แนวทาง และ 6) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1 แนวทาง และองค์ประกอบที่ 2 ความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพของผู้เรียน จำนวน 2 แนวทาง 2) ด้านคุณภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 1 แนวทาง 3) ด้านสมรรถนะและคุณภาพของครู จำนวน 2 แนวทาง 4) ด้านระบบบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 แนวทาง และ 5) ด้านผลงานและนวัตกรรมทางวิชาการ

จำนวน 1 แนวทาง 1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ 1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมระบบสนับสนุนการวิจัยในระดับเครือข่าย ทั้งการอบรม การพัฒนาครูแกนนำด้านการวิจัย และระบบพี่เลี้ยงทางวิชาการระหว่างโรงเรียน ควบคู่กับการพัฒนาลังสือและนวัตกรรมกลาง และระบบแรงจูงใจ เพื่อกระตุ้นให้ครูและบุคลากรพัฒนาผลงานทางวิชาการและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง 1.2 สถานศึกษาควรนำแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการพัฒนาระบบนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 1.3 สถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงสนับสนุนให้ครูดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนและนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม 1.4 สถานศึกษาควรนำแนวทางที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดไปทดลองใช้จริง และพัฒนาเป็นระบบการบริหารงานวิชาการที่สามารถวัดผลลัพธ์เชิงประจักษ์ต่อคุณภาพผู้เรียนได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง 2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป จากผลการวิจัยที่พบว่าด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความต้องการจำเป็นสูงสุด จึงควรมีการศึกษาแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จุลฉนิ สุระโยธิน, สิริรัตน์ นาคิน และลลิตา ธงภักดี. (2566). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสำหรับครู. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 27(1), 103-117
- จุ่งพันธ์, จ. และศิลาฉาย, ค. (2566). การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 11(2), 125-137
- ชนะจินะศักดิ์, ป. และคณะ. (2567). การนิเทศเชิงรุกตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างหลักสูตรของครู. Journal of Roi Kaensarn Academi, 9(11), 13-32.

- ชื้อสัตย์, ส. และกุลนภาดล, ท. (2565). แบบจำลองภาวะของการบริหารความเสี่ยงสำหรับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วารสารรัชต์ภาคย์, 16(45), มีนาคม-เมษายน 2565. 197-212
- พัฒน์ ผล, ม. (2554). Curriculum Development: A Guide to Practice (8th Edition). วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 1(1), 81-83.
- เย็นสวัสดิ์, ม. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น. วารสารชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู, 1(2), 169-193.
- ศิริวัฒน์ บุญโต และสิทธิพร เชาวนชัย. (2565). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(3), 252-274.
- เหมทานนท์ ส., วีระพรกานต์ บ. และสามัคคี ป. (2567). แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรังกระบี่. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา, 6(2), 591-620
- Bernhardt, V. L. (2013). Data analysis for continuous school improvement (3rd ed.). Routledge.
- Darling-Hammond, L. (2010). The flat world and education: How America's commitment to equity will determine our future. Teachers College Press.
- Hargreaves, A., & Fullan, M. (2012). Professional capital: Transforming teaching in every school. Teachers College Press.
- Marzano, R. J., Waters, T., & McNulty, B. A. (2005). School leadership that works: From research to results. ASCD.
- Partnership for 21st Century Learning. (2019). Framework for 21st century learning. Battelle for Kids.
- Redecker, C. (2017). European framework for the digital competence of educators: DigCompEdu. Publications Office of the European Union.

Robinson, V. M. J., Lloyd, C. A., & Rowe, K. J. (2008). The impact of leadership on student outcomes: An analysis of the differential effects of leadership types. *Educational Administration Quarterly*, 44(5), 635–674.

Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. Harcourt, Brace & World.

UNESCO. (2023). *Technology in education: A tool on whose terms?* UNESCO Publishing. เรียกใช้เมื่อ 19 มกราคม 2569 จาก <https://www.unesco.org/gem-report/en/2023>